

prof. Małgorzata Fuszara

BPRT – 4821-1(1) /15/KWW

Warszawa, dnia 23 lutego 2015 r.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej
VIII Kadencji

Szanowne Panie i Panowie Senatorowie,

przemoc wobec kobiet stanowi jedną z najbardziej drastycznych form dyskryminacji. Zgodnie z zaprezentowanymi w marcu 2014 roku badaniami Europejskiej Agencji Praw Podstawowych w Polsce około 19 % kobiet między 18, a 72 rokiem życia doświadczyło przemocy ze strony męża lub partnera. Statystycznie oznacza to, że około 3 i pół miliona kobiet w Polsce, przynajmniej raz w swoim życiu, padło ofiarą przemocy fizycznej. Jednocześnie, jak wynika z danych za rok 2013 zbieranych przez Policję w ramach działań podjętych w procedurze „Niebieskie karty”, liczba kobiet - ofiar przemocy - wyniosła 58 310. Statystyki sądowe za ten rok identyfikują zaś jedynie 13782 kobiet, jako pokrzywdzone przestępstwami kwalifikowanymi w ramach przemocy w rodzinie. Zestawienie tych danych pokazuje nam jak duża liczba kobiet pozostaje sama, bez pomocy i wsparcia w świetle doznawanej krzywdy.

W dniu 6 lutego 2015 r. Sejm RP uchwalił i przekazał pod obrady Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej ustawę o ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011r. Głównym celem Konwencji Rady Europy jest zapobieganie i zwalczanie przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, skuteczne ściganie sprawców przemocy oraz zapewnienie zintegrowanej ochrony dla osób doznających przemocy. Konwencja nakłada na państwa strony takie obowiązki, jak:

- zapewnienie oficjalnej infolinii dla ofiar przemocy działającej 24 h;

- zapewnienie odpowiedniej liczby schronisk dla ofiar przemocy oraz ośrodków wsparcia;
- przygotowanie procedur przesłuchań policyjnych chroniących przed wtórną wiktyimizacją;
- monitorowanie, zbieranie danych na temat przestępstw z uwzględnieniem płci;
- przeprowadzenie szeroko zakrojonych akcji informacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej;
- przeszkolenie osób zajmujących się wsparciem dla ofiar przemocy oraz pracujących ze sprawcami przemocy.

W trakcie prowadzonych od dnia 12 czerwca 2014 r. prac parlamentarnych nad projektem pojawiły się wątpliwości co do zgodności przedmiotowej Konwencji z Konstytucją RP. Dogłębna analiza prawna przeprowadzona przez Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania wykazała, że dokument ten jest całkowicie zgodny z Konstytucją RP. Zgodność Konwencji z Konstytucją RP potwierdziła również wykonana na zlecenie Pełnomocnika Rządu ekspertyza prawna sporządzona przez prof. dr hab. R. Wieruszewskiego oraz dr K. Sękowską-Kozłowską z Instytutu Nauk Prawnych PAN,¹ a także trzy z czterech ekspertyz prawnych przygotowanych przez lub na zlecenie Biura Analiz Sejmowych.

Jako pierwsza przygotowana została opinia eksperta do spraw legislacji w Biurze Analiz Sejmowych dr. P. Czarnego,² kolejne opinie zlecono ekspertom zewnętrznym: panu prof. dr hab. M. Jabłońskiemu z Uniwersytetu Wrocławskiego³, panu prof. dr hab. M. Chmajowi⁴ z Kancelarii Radcowskiej Chmaj i Wspólnicy oraz panu prof. dr hab.

¹ *Opinia w sprawie zgodności przepisów Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej z Konstytucją RP, w szczególności z art. 18, art. 33, art. 47, art. 48 oraz art. 53*, prof. dr hab. R. Wieruszewskiego oraz dr K. Sękowską-Kozłowską, Poznań 2012 r., tekst dostępny na stronie: http://www.rownetraktowanie.gov.pl/sites/default/files/opinia_2.pdf (data ostatniej weryfikacji: 20 lutego 2015 r.).

² *Opinia prawna nr 785-14 w sprawie zgodności z Konstytucją RP niektórych postanowień Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej*, dr P. Czarny, Warszawa dnia 6 maja 2014 r., tekst dostępny na stronie: <http://orka.sejm.gov.pl/rexdomk7.nsf/Opdodr?OpenPage&nr=2515> (data ostatniej weryfikacji: 5 stycznia 2015 r.). (data ostatniej weryfikacji: 20 lutego 2015 r.).

³ *Opinia prawna nr 2533A-14 na temat zgodności z Konstytucją RP Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r. (druk 2515)*, prof. dr hab. M. Jabłoński, Warszawa dnia 2 grudnia 2014 r., tekst dostępny na stronie: <http://orka.sejm.gov.pl/rexdomk7.nsf/Opdodr?OpenPage&nr=2515> (data ostatniej weryfikacji: 20 lutego 2015 r.).

⁴ *Opinia prawna nr 2533-14 na temat zgodności z Konstytucją RP Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r. (druk 2515)*, prof. dr hab. M. Chmaj, Warszawa dnia 2 grudnia 2014 r., tekst dostępny na stronie: <http://orka.sejm.gov.pl/rexdomk7.nsf/Opdodr?OpenPage&nr=2515> (data ostatniej weryfikacji: 20 lutego 2015 r.).

C.Mikowi⁵, ekspertowi do spraw legislacji w Biurze Analiz Sejmowych. Warto nadmienić, że w tym samym czasie, niezależną ekspertyzę prawną w przedmiocie zgodności Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej przygotowali również eksperci Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka⁶.

Pragnę podkreślić, że w zakresie przyjętych w artykule 12 Konwencji zobowiązań dotyczących ogólnych zasad zapobiegania przemocy wobec kobiet, Konwencja „nie narusza w żaden sposób przyjętego w Polsce statusu prawnego małżeństwa, jako związku dwóch osób odmiennych płci”.⁷ Zmierzając do zwalczania zjawiska przemocy wobec kobiet poprzez wskazanie, iż nic, również elementy kultury, tradycji czy religii, nie może usprawiedliwić krzywdzenia innego człowieka, Konwencja nie stoi w sprzeczności z konstytucyjnym obowiązkiem strzeżenia tradycji i dziedzictwa narodowego, bo „zakładać musielibyśmy, że elementem tej tradycji i dziedzictwa jest dopuszczenie i stosowanie przemocy nie tylko państwa wobec jednostki, ale i jednostek względem siebie”.⁸

Co więcej zarówno zawarte w art. 12 ust. 1 Konwencji zobowiązanie „promowania zmian społecznych i kulturowych”, jak i wskazane w art. 14 działania edukacyjne nie wprowadzają „w istocie żadnych nowych obowiązków Państwa Polskiego poza tymi, które wynikają z już ratyfikowanej Konwencji ONZ w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z 1979 r.”.⁹ Wadliwe jest, również, zarzucanie niezgodności Konwencji z art. 48 ust. 1 Konstytucji RP, który, jak wskazuje jeden z ekspertów, nie uprawnia „rodziców do domagania usunięcia z programów nauczania treści dotyczących równości kobiet i mężczyzn, wzajemnego szacunku między ludźmi, rozwiązywania konfliktów międzyludzkich bez uciekania się do przemocy oraz prawa do nienaruszalności osoby”.¹⁰

Całkowicie niezgodne z prawdą jest stwierdzenie, że zakres podmiotowy Konwencji narusza konstytucyjną zasadę równości wobec prawa i równości płci. Z samej treści art. 2 ust. 2 Konwencji, jak również z zasady preasumpcji wynika, że „ratyfikowana Konwencja tworzy

⁵ *Opinia nr 2518-14 w sprawie oceny merytorycznej Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (Konwencja nr 210) podpisanej w Stambule, 11 maja 2011 r., oceny jej zgodności z Konstytucją RP oraz o niektórych konsekwencjach jej ratyfikacji dla Polski*, prof. dr hab. C.Mik, Warszawa 31 grudnia 2014 r., tekst dostępny na stronie: <http://orka.sejm.gov.pl/rexdomk7.nsf/Opdodr?OpenPage&nr=2515> (data ostatniej weryfikacji: 20 lutego 2015 r.).

⁶ *Opinia Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka w sprawie projektu ustawy o ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011r. (druk 2515)*, dr A. Śledzińska-Simon, B. Grabowska-Moroz, Warszawa dnia 8 grudnia 2014 r., tekst dostępny na stronie: http://www.hfpr.pl/wp-content/uploads/2014/12/HFPC_opinia_08122014.pdf (data ostatniej weryfikacji: 20 lutego 2015 r.).

⁷ M. Chmaj, s. 8.

⁸ M. Jabłoński, s. 9.

⁹ P. Czarny, s. 1.

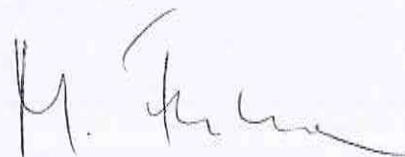
¹⁰ P. Czarny, s. 10.

tw. minimalne podstawy i zakres ochrony”, co pozostaje w pełni zgodne z art. 32 i 33 Konstytucji RP.¹¹ Jednocześnie „zobowiązanie do otoczenia dodatkową atencją ochrony kobiet przed przemocą, w tym przemocą domową z uwagi na możliwe zagrożenia, np. molestowanie, gwałt, małżeństwo z przymusu jest uzasadnionym konstytucyjnie odstępstwem od zasady równości”,¹² bowiem „sytuacja, w której zgodnie z danymi zgromadzonymi na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej prawie wszystkie ofiary przemocy to kobiety (96%), powinna skutkować rozważeniem przez władze publiczne zmian o charakterze uprzywilejowania wyrównawczego”.¹³

Zawarte w cytowanych ekspertyzach i opiniach tezy wyraźnie prowadzą do konkluzji, iż Konwencja Stambulska „nie tylko nie stoi w sprzeczności z żadną z norm Konstytucji RP, ale również stanowi ich uszczegółowienie i realizację”.¹⁴ Poparcie dla ratyfikacji Konwencji znacząco rośnie również wśród społeczeństwa. Według badań przeprowadzonych w listopadzie 2014 roku¹⁵ zwolennikami ratyfikacji było 54% respondentów, przeciwnikami zaś jedynie 13%, natomiast na początku lutego 2015 r. za ratyfikacją Konwencji opowiedziało się aż 89% badanych¹⁶.

Biorąc powyższe pod uwagę apeluję do Pań i Panów Senatorów o poparcie ustawy o ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r.

Z poważaniem,

¹¹ M. Jabłoński, s. 12.

¹² M. Chmaj, s. 16.

¹³ A. Śledzińska-Simon, B. Grabowska-Moroz, s. 4.

¹⁴ A. Śledzińska-Simon, B. Grabowska-Moroz, s. 1.

¹⁵ Prezentacja wyników badań:

http://pl.boell.org/sites/default/files/uploads/2014/12/prezentacja_przemoc_ekonomiczna_10.12.2014.pdf

(data ostatniej weryfikacji: 19 lutego 2015 r.).

¹⁶ Artykuł na temat wyników badań: <http://www.rp.pl/arttykul/1176323-Tak-dla-in-vitro.html> (data ostatniej weryfikacji: 19 lutego 2015 r.).